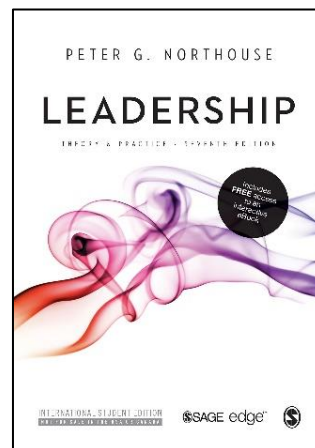

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

มัทนา วังถนอมศักดิ์

MATTANA WANGTHANOMSAK

ชื่อหนังสือ	Leadership : Theory & Practice (International Student Edition)
ชื่อผู้แต่ง	Peter G. Northouse
พิมพ์ครั้งที่	7 th edition, 2016
สำนักพิมพ์	Sage Publication, Inc., Great Britain
จำนวนหน้า	494 หน้า

ผู้แต่ง Peter Guy Northouse เป็นศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัย Western Michigan University และมีประสบการณ์ในการสอนหนังสือมานานกว่า 20 ปีเกี่ยวกับการสื่อสารองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาทั้งระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษารวมถึงประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาให้กับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ โดย Northouse มีความเชี่ยวชาญและความชำนาญในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ การประเมิน ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและภาวะผู้นำในพลวัตกลุ่ม การพัฒนาภาวะผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง การสื่อสารองค์กร และยังมีงานเขียนหลายเล่มที่แพร่หลายอยู่ในประเทศต่าง ๆ ได้ถูกคัดเลือกใช้เป็นตำราเรียนของสถาบันอุดมศึกษามากมาย และถูกแปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากกว่า 10 ภาษาอีกด้วย

หนังสือเล่มนี้เกิดจากข้อมูล ประสบการณ์ แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยต่างๆ ที่ Northouse ได้ศึกษาและรวบรวมขึ้น ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 16 บท ได้แก่ Preface 1) Introduction ซึ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของภาวะผู้นำ ความหมายของภาวะผู้นำและภาพรวมของการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2) Trait Approach อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้นำหรือสิ่งที่ผู้นำเป็น 3) Skills Approach นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะของผู้นำหรือความสามารถของผู้นำ 4) Behavioral Approach อธิบายถึงพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำ 5) Situational Approach อธิบายว่าภาวะผู้นำจะมีประสิทธิผลขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผู้นำต้องสามารถปรับรูปแบบการเป็นผู้นำของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ สถานการณ์ที่แตกต่างกันย่อม

ต้องการภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน 6) Path-Goal Theory ได้อธิบายถึงผู้นำที่ต้องกระตุ้นจูงใจผู้ตามเพื่อให้งานสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย ซึ่งหน้าที่ของผู้นำคือการช่วยให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ได้ผลงานที่ดีขึ้น และเกิดความพึงพอใจในการทำงาน 7) Leader-Member Exchange Theory ชี้ให้เห็นความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคู่ที่ส่งผลซึ่งกันและกัน 8) Transformational Leadership ได้อธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ตาม 9) Authentic Leadership เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่เกิดจากค่านิยมที่ดีและคุณธรรมในตัวผู้นำ รวมถึงการมีเจตนาที่ต้องการตอบสนองความต้องการของผู้ตามอย่างแท้จริง 10) Servant Leadership เป็นภาวะผู้นำที่ทำความเข้าใจและเอาใจใส่ดูแลผู้ตาม 11) Adaptive Leadership เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับผู้นำที่ต้องปรับตัวและช่วยเหลือ กระตุ้นให้ผู้ตามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงและปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้น 12) Psychodynamic Approach ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการศึกษาพฤติกรรม การแสดงออกและบุคลิกภาพของบุคคลในกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกัน 13) Leadership Ethics เนื้อหาบทนี้ไม่ได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ แต่นำเสนอแนวทางการเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม การใช้คุณธรรมความดีในการเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ 14) Team Leadership เป็นแนวคิดภาวะผู้นำที่อธิบายว่า ผู้นำต้องทำอะไรให้ทีมดีขึ้น มีประสิทธิผลมากขึ้นและไม่ประสบความล้มเหลวในการทำงานร่วมกัน 15) Gender and Leadership ชี้ให้เห็นบทบาท ความสำคัญของเพศสภาพต่อ

ประสิทธิผลการเป็นผู้นำ และ 16) Culture and Leadership นำเสนอเนื้อหาและผลการวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ

Northouse ได้เพิ่มเติมเนื้อหาและรายละเอียดจากหนังสือเล่มก่อนคือ หัวข้อ adaptive leadership ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับผู้นำที่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานในสถานการณ์ที่ท้าทายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และอธิบายให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้นำในการกระตุ้น ช่วยเหลือผู้ตามให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวและรับมือกับปัญหาได้ และหัวข้อ psychodynamic Approach ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับมุมมองของจิตวิทยา การจูงใจ พฤติกรรม การแสดงออกและบุคลิกภาพของทั้งผู้นำและผู้ตามจากแนวคิดของจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้นำและผู้ตามเพื่อการทำงานร่วมกัน

ทั้งนี้ เนื้อหาแต่ละบท Northouse จะเริ่มต้นด้วยหัวข้อ Description ซึ่งเป็นการอธิบายภาพรวมของเนื้อหาของบทนั้นๆ ก่อนที่จะนำเข้าสู่รายละเอียดของเนื้อหาทฤษฎี จุดแข็งและจุดอ่อนของทฤษฎี (strengths and criticisms) วิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎี (application) ตามด้วยกรณีศึกษา (case studies) จำนวน 2-3 กรณี กระทั่ง 1-2 หน้า โดยแต่ละกรณีจะเป็นสถานการณ์ในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ โดยเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีหรือเนื้อหาที่อธิบายไว้ในบทนั้นๆ และส่วนท้ายของแต่ละกรณีศึกษาจะมีคำถามเพื่อให้ผู้อ่านได้ทบทวน

เนื้อหา วิเคราะห์ประเด็นปัญหาและอภิปรายคำตอบของแต่ละคำถาม ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดทฤษฎีและเนื้อหาที่ได้อ่านมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ และในเนื้อหาทุกบทจะมีเครื่องมือ แบบประเมินหรือแบบวัดภาวะผู้นำให้ผู้อ่านได้ทดลองประเมินตนเองหรือนำไปประยุกต์ใช้ ปิดท้ายแต่ละบทด้วยการสรุปเนื้อหาและรายการหนังสืออ้างอิง ซึ่งเป็นรูปแบบการเขียนหนังสือ Northouse ที่เลือกใช้ในการเขียนหนังสือของเขาหลายเล่ม ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้โดยง่าย

กล่าวโดยสรุปคือ หนังสือของ Northouse เหมาะกับการพกพาเนื่องจากขนาดของหนังสือกระทัดรัด และมีลักษณะเด่นคือเนื้อหาของหนังสือกระชับ เขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาในแต่ละบทไม่เยิ่น เนื้อหาไม่มากนัก แต่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีแผนภูมิ มีตาราง มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละแนวคิด มีกรณีศึกษา มีคำถามและรายการอ้างอิง นอกจากนี้ Northouse ยังสอดแทรกผลการวิจัยไว้ในเนื้อหาทุกบท ซึ่งเป็นรูปแบบการเขียนหนังสือที่เหมาะสมการใช้เป็นตำราประกอบการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารธุรกิจ การเมืองการปกครอง เป็นต้น ทำให้หนังสือเล่มนี้เหมาะกับอาจารย์ผู้สอนนักเรียนนักศึกษาหรือผู้ที่ต้องการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ และยังมีกรณีศึกษาขององค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ให้

ผู้อ่านได้มองเห็นการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน แม้ว่าหนังสือเล่มนี้ Northouse ได้พยายามนำเสนอเนื้อหา แนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยจุดแข็งจุดอ่อนของทฤษฎี รวมถึงกรณีศึกษาต่างๆ อย่างครอบคลุมและกว้างขวาง แต่บางบทมีการตัดทอนเนื้อหาออก อาจเป็นเพราะเนื้อหาตามหลักทฤษฎีมีปริมาณเนื้อหามาก ทำให้ Northouse ต้องปรับเนื้อหาให้สั้นกระชับ ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านบางท่านเกิดความสับสนได้ เช่น แนวคิด Trait theory ของ Stogdill ที่ทำการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 2 ครั้ง หรือทฤษฎี Situational Leadership ของ Hersey and Blanchard ที่มีการปรับทฤษฎีหลายครั้ง ซึ่ง Northouse นำเสนอหรืออธิบายเนื้อหาสั้นกระชับมาก อาจทำให้ผู้อ่านสับสนและจำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีเพิ่มเติม เป็นต้น นอกจากนี้ กรณีศึกษาต่างๆ ที่ Northouse ได้นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ เป็นกรณีศึกษาที่ซ้ำกับหนังสือเล่มอื่นๆ ของเขา สำหรับผู้อ่านที่เคยอ่านหนังสือเล่มอื่นๆ ของ Northouse อาจไม่พอใจกับกรณีศึกษาที่เป็นเรื่องซ้ำกัน แต่กล่าวโดยรวมหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่อ่านง่ายและมีเนื้อหาค่อนข้างครอบคลุมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเหมาะสมที่จะใช้เป็นตำราหรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนหรือเพื่อการศึกษาภาวะผู้นำได้

